

SAĞLIK EKONOMİSİ

Prof. Dr. Yusuf Çelik

Sağlık Ekonomisi

Prof. Dr. Yusuf elik

Kapak Tasarımı ve Sayfa Düzeni: Gamze Uak

ISBN No: 978-605-5782-79-5

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

1. Baskı: Ağustos 2011, Ankara
2. Baskı: Şubat 2013, Ankara
3. Baskı: Eylül 2016, Ankara
4. Baskı: Eylül 2019, Ankara
5. Baskı: Eylül 2022, Ankara

Siyasal Kitabevi

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı

Ankamat Matbaacılık Sanayi Tic.Limited Şirketi

Sertifika No: 46700

1344. Cadde No: 60

İvedik Organize Sanayi Bölgesi

Yenimahalle – ANKARA

Tel: (0.312) 394 54 94 – 95

Dağıtım

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

Prof. Dr. Yusuf elik, 1970 Aksaray-Ortaköy doğumlu olan yazar, ilk, orta ve lise öğrenimini Balcı Lisesinde tamamlamıştır. 1986 yılında girdiği Hacettepe Üniversitesi Sağlık İdaresi Yüksek Okulu'nu 1990 yılında bitirmiştir. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Kurumları Yönetimi Bilimi Alanında 1993 yılında hazırladığı hastanelerde malzeme yönetimi konulu teziyle yüksek lisans, 1998 yılında hazırladığı sağlık üretim fonksiyonu konulu teziyle de doktora derecesini almıştır. Doktorası devam ederken 1996-1998 yılları arasında iki yıllığına Amerika Birleşik Devletlerinde Tulane University, School of Public Health, International Health and Development Bölümünde research fellow olarak sağlık ekonomisi ve sağlık politikası alanlarındaki derslere katılmış ve ayrıca bilimsel çalışmalarda bulunmuştur. Aynı niversite ve fakültenin Community Medicine bölümü tarafından yürütülmekte olan ve topluma yönelik sağlık hizmetlerinin değerlendirilmesine yönelik projelerde de aktif rol almıştır. Daha sonra yine Amerika Birleşik Devletlerinde 2015-2016 yılları arasında University of South Carolina'da sağlık ekonomisi ve politikası konusunda çalışmalarda bulunmuştur. 2000-2021 yılları arasında Hacettepe niversitesi'nde ğretim yesi olarak görev yapan yazar Haziran 2021 yılından beri Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümü'nde sağlık ekonomisi, sağlık hizmetlerinde finansman ve sunum sistemleri, sağlık ve ekonomik gelişme ve sağlık sigortacılığı konularında lisans ve lisansüstü seviyede dersler vermektedir. Yazarın ulusal ve uluslararası kurumlar için sağlık ve ilaç ekonomisi konusunda yayınlamış olduğu raporları da mevcuttur.

İçindekiler

Önsöz	7
Bölüm 1 Ekonomi Bilimi ve Temel Kavramlar	9
Bölüm 2 Sağlık ve Sağlık Statüsü	25
Bölüm 3 Sağlık Ekonomisi ve Gelişimi	47
Bölüm 4 Arz ve Sağlık Hizmetleri Arzı	69
Bölüm 5 Talep ve Sağlık Hizmetleri Talebi	99
Bölüm 6 Sağlık Hizmetleri Pazarı	131
Bölüm 7 Sürdürülebilir Kalkınma Kavramı ve Sağlık	149
Bölüm 8 Sağlık Hizmetleri Finansman Sistemleri	169
Bölüm 9 Sağlık Hizmetlerinde Performans ve Geri Ödeme Sistemleri	209
Bölüm 10 Sağlık Sektörü ve İktisadi Planlama	243
Bölüm 11 Sağlık Hizmetleri'nde Ekonomik Değerlendirme	273
Bölüm 12 Türkiye Sağlık Harcamaları Analizi	299
Bölüm 13 Sağlık Sektöründe Güncel Konu ve Sorunlar	315
Kaynakça	345
Dizin	357

Önsöz

Ekonomi bilimi altında bir alt disiplin olarak sağlık ekonomisinin gelişmesi, sağlık sektörü için ayrılan kaynakların çok hızlı bir şekilde artmasıyla gündeme gelmiştir. Günümüzde sağlık ekonomisi çok farklı disiplinden bilim adamlarının üzerinde çalıştığı bir bilim alanı olarak önemini korumaktadır. Sağlık ekonomisinin gelişmesinde hiç kuşkusuz en önemli neden sağlık sektörü içinde kullanılan kaynakların ve maliyetlerin her geçen gün artmasıdır. Artan maliyetler ve kaynak kullanımı artışının altında yatan temel sebepler ise, ülkelerin nüfus yapısının değişmesinden tutun da sağlık bilgi ve teknolojilerinin gelişmesi ve artan hasta beklentilerine kadar çok farklı nedenlerden kaynaklanmaktadır. Artan beklenti ve yükselen maliyetler karşısında bazen bireyler ihtiyaçlarını karşılayacak olan sağlık hizmetlerini alamamakta bazen ise sağlık sigortaları ve devletler çok radikal tedbirler almak zorunda kalmaktadırlar. Ülkelerin sağlık sistemlerinde reform yapma çabalarıyla tartışılan düzenlemelerin temeline baktığımızda, artan beklentilerin daha fazla kaynak kullanılmadan en iyi şekilde nasıl karşılanacağına yönelik tedbirlerin olduğu görülebilecektir. Bütün ülkelerin sağlık sisteminde rol alan karar vericiler ve sağlık politikacıları hem yarışan talepler arasında en uygun dengeyi bulmaya çalışmakta hem de hükümet değişikliklerine bile neden olabilecek sağlık sektörü içinde alınması gereken ve ekonomi bilimi ilke ve yöntemlerinin kullanılmasını gerekli kılan araçları daha fazla kullanma eğilimine sahip olmaktadır. Bu da tabii ki sağlık ekonomisinin önemini daha fazla artırmaktadır.

Bu kitap, sağlık sektöründe ve sağlık kurumları yönetimi alanında yıllarca süren akademik çalışmalarımın sonuçları, lisans ve lisansüstü düzeyde vermiş olduğum derslerin bir ürünüdür. Bu kitabın hazırlanmasında beni teşvik eden ve her fırsatta işimi kolaylaştıran sevgili eşim Prof. Dr. Sevilay Şenol Çelik'e, biricik kızım Hazal ve oğlum Tuna'ya çok minnettarım. Ayrıca, sağlık ekonomisi alanına olan ilgimi artırdığı ve tecrübelerinden çok fazla şeyler öğrendiğim sayın hocam Prof. Dr. Mehmet Tokat'a, vermiş olduğum derslerde gerek tartışma gerekse de yapmış oldukları çalışmalarla bu kitaba katkıda bulunan birbirinden değerli öğrencilerime, kitabın basılması yönündeki teşviklerinden dolayı başta Ünal Sevindik olmak üzere Siyasal Kitabevi çalışanlarına teşekkürü bir borç biliyorum.

Eylül 2022
Prof. Dr. Yusuf Çelik